

КРЕДИТУВАННЯ ЯК ОСНОВНИЙ ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Анотація. В цій статті автором проведено аналіз впливу теорії кредитування, її впливу на економічне зростання через один з основних показників національних рахунків - ВВП. Автором запропоновано введення елементів проектного фінансування при кредитуванні.

Ключові слова: кредитування, економічне зростання, ВВП.

Вступ. Питання про вклад банківської системи в розвиток будь якої держави досить актуальний. Зокрема по визначенню ефективності діяльності таких інституцій на макрорівні, можна контролювати швидкість розвитку тих чи інших галузей, ефективність фінансових показників, приріст ВВП. Зміна зовнішнього боргу та показників ВВП, як основного результуючого фактору за останні роки дають базу для аналізу закономірностей між цими показниками.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є визначення впливу зовнішніх запозичень на рівень розвитку економіки України.

Для цього ми маємо намір, по-перше, сформулювати базу даних, що описує досліджувану систему: ВВП, обсяг зовнішніх запозичень, обсяг сукупного кредитного портфелю комерційних банків і інвестиції в основний капітал; по-друге, визначити природу існуючих взаємозв'язків між цими показниками. Проаналізувати отримані результати з зовнішнім боргом банківського сектору.

Результати. Результати дослідження економіко-статистичних даних, узагальнені нами, в таб.1

Таблиця 1.

Зведена таблиця проаналізованих макроекономічних показників (млн. грн.)

	Інвестиції в основний капітал [1]	ВВП [1]	Кредити [2]
2003	8372,55	52583	41670,19
	11525,04	60798	49553,72
	14247,41	75812	59189,37
	25006,86	78151	67885,02
2004	12093,86	66981	73288,3
	16123,33	78607	81933,26
	21639,57	99405	89821,92
	25857,63	100120	88074,91
2005	12638,09	88104	96640,19
	17977,56	101707	111644,2
	20936,24	122861	130535,6
	41544,22	128780	148875,7
2006	16485,68	106348	163433,3
	22590,63	126319	186583

Закінчення табл. 1

	29125,12	152406	212537,3
	57052,25	159080	252623,9
2007	25304,34	139444	283000,7
	34721,57	166869	329848,2
	42099,49	199535	387800
	86360,72	214883	462149,1
2008	34114,80	187717	514123,8
	47446,50	233700	551491,2
	55410,10	275777	607401
	96109,60	252670	759686
2009	25174,40	183217	696522,9
	28907,30	207096	666485,2
	32873,90	250614	654218,1

Насамперед варто визначити взаємозв'язок між такими показниками, як обсяг ВВП, сукупного кредитного портфелю банків, та інвестицій в основний капітал (рис 1).

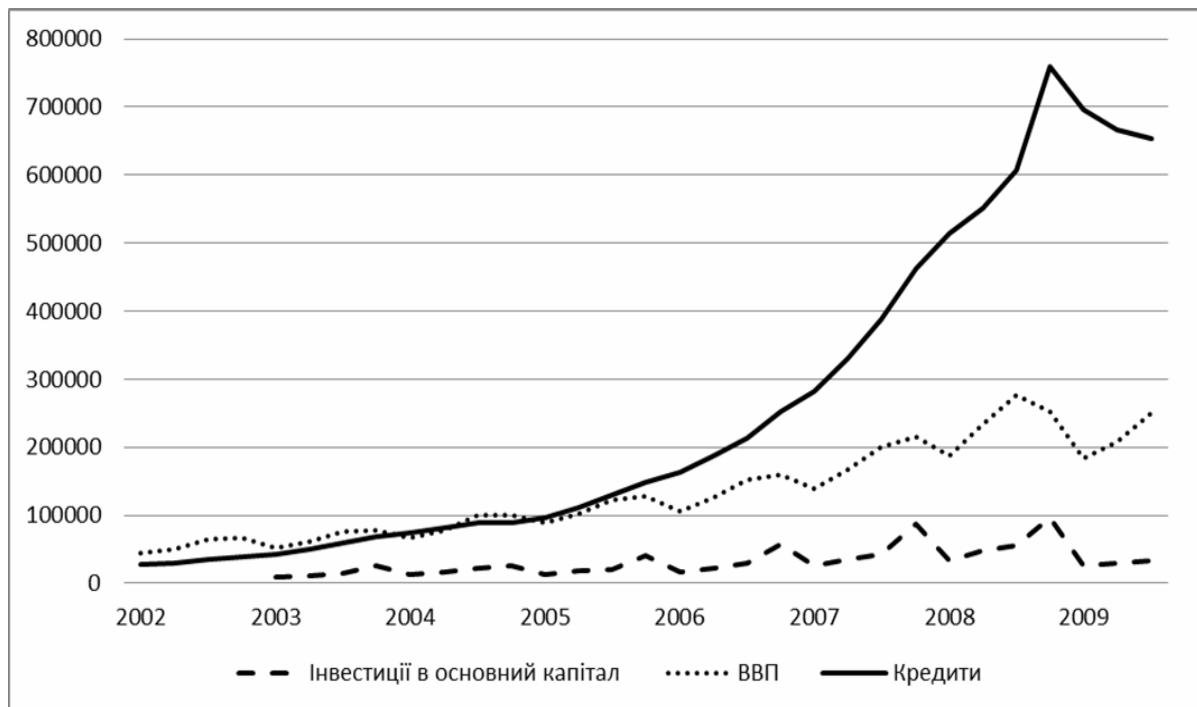

Рис. 1. Динаміка основних абсолютних показників ВВП, сукупного кредитного портфелю банків, та інвестицій в основний капітал.[1], [2].

Графічне відображення результатів дослідження дає нам змогу зробити висновок стосовно наявності залежностей між досліджуваними параметрами системи. В даному випадку факторними ознаками, на нашу думку, слід вважати інвестиції в основний капітал та сукупний кредитний портфель. Проте така залежність не є об'єктом дискусії. Ми маємо намір встановити природу залежності між інвестиціями в основний капітал та сукупним кредитним портфелем. Для цього нами було розраховано коефіцієнти кореляції:

- 1) «ВВП – інвестиції в основний капітал»;
- 2) «ВВП – сукупний кредитний портфель»;
- 3) «інвестицій в основний капітал – сукупний кредитний портфель»

Коефіцієнт кореляції для першої пари показників становить 0,753, що відповідає наявності значного зв'язку (кореляція вважається значною при коефіцієнті > 0,6).

Коефіцієнт кореляції для другої пари становить 0,936, що показує значну залежність.

Коефіцієнт кореляції для третьої пари становить 0,644, що також є значною.

Як ми бачимо, ВВП з обома факторними ознаками має приблизно однаковий коефіцієнт кореляції. Отже, обсяги кредитування впливають на ВВП і частково впливають на інвестиції в основний капітал, так як інвестиції частково складаються за рахунок кредитних коштів. Відповідно розглядаючи фінансові ресурси, якими розпоряджаються банки, варто звернутися до джерел, за рахунок яких були сформовані данні ресурси. Зокрема згідно даним Національного Банку України, що публікується у щоквартальному аналітично-статистичному виданні, запозичення банків залучає лівову частину коштів, що складають зовнішній борг в Україні. Так з 2006 до 2009 року його частка зросла з 15 до майже 40% (таб.2). Отже, дослідивши природу взаємозв'язків, між сукупним кредитним портфелем та ВВП дослідимо природу зв'язку між кредитним портфелем банків та зовнішніми запозиченнями банків.

Таблиця 2

Зовнішній борг України (млн. дол. США). [3]

Показники	на	на	на	на	на
Дата	01.01.2007	01.01.2008	01.01.2009	01.01.2010	01.10.2010
Банки	14089	30949	39471	30788	27914
Вага банківського зовнішнього боргу	0,258	0,387	0,388	0,298	0,25
Валовий зовнішній борг	54512	79955	101659	103323	111623

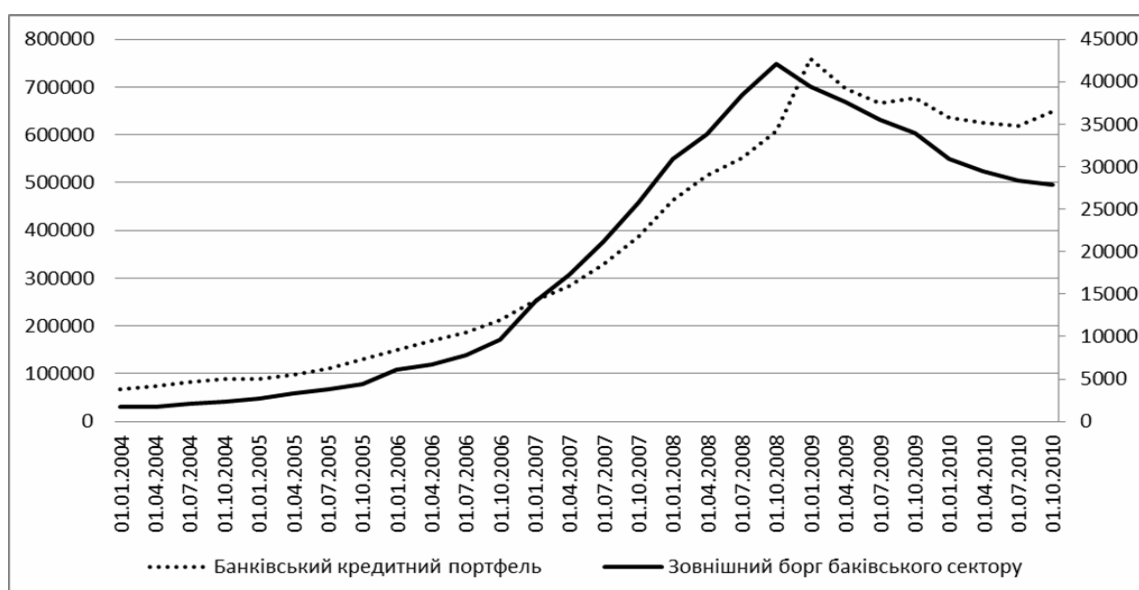

Рис. 2 Динаміка зовнішнього боргу банківського сектору та банківського кредитного портфелю [3]

Коефіцієнт кореляції (0,9611) свідчить, що існує майже пряма залежність між досліджувальними факторами. Отже нами доведено, що майже увесь приріст приріст банківського портфелю здійснений через зовнішні запозичення. Виходячи з високої кореляційної залежності між кредитним портфелем банків та ВВП ми можемо стверджувати і про високу залежність ВВП від зовнішнього боргу банківського сектору. Це продемонструвала фінансова криза, що дійшла до України наприкінці 2009р.: зменшення доступності зовнішніх джерел запозичень для банківського сектору привели до скорочення кредитного портфелю банків і відповідно ВВП (див. мал.1).

Тоді виникає питання в природі такої залежності. За період росту банківського кредитування та росту усіх інших макроекономічних показників (таких, наприклад, як ВВП) Україна не змогла сформувати власні джерела фінансових ресурсів. Це свідчить про не ефективне функціонування фінансово-кредитного механізму. Ми бачимо причину у нераціональному використанню кредитних коштів, оскільки раціональне залучення не тільки сформувало б власну ресурсну базу, а і забезпечило ріст незалежності макроекономічних показників від екзогенних факторів.

Згідно сучасної економічної теорії найраціональніше використання кредитних ресурсів відбувається при використанні проектного фінансування. Світова практика включає наступні ознаки проектного фінансування:

Перша – як правило для реалізації інвестиційного проекту утворюється нова юридична особа, яка спеціалізується виключно в рамках даного проекту. Таким чином новоутворена компанія немає інших зобов'язань, які не стосуються проекту.

Друга – «... за схемами проектного фінансування фінансовими учасниками реалізації інвестиційних проектів можуть виступати не тільки комерційні, а й інвестиційні банки, інвестиційні фонди і компанії, пенсійні і страхові фонди та інші інституційні інвестори, лізингові компанії й інші фінансові, кредитні та інвестиційні інститути.»[4]

Третя – учасниками проектного фінансування проекту стають усі учасники проекту. Згідно підписаних зобов'язань до них можуть вийти від банків і підрядників до компанії засновника.

Крім того в залежності від перерозподілу майбутньої доходів і зобов'язань різні учасники можуть брати безпосередню участь у управлінні проектом на різних стадіях, та «допомагати» проекту спеціалістами та пошуками нових партнерів.

Четверта – кредитування здійснюється без регресу на позичальника. Платою за це є підвищена відсоткова ставка, що має сплачувати позичальник.

П'ята – виплата боргу здійснюється виключно за рахунок майбутніх прибутків, що одержуватиме фірма у майбутньому. Саме ця особливість і дозволяє банкові кредитувати на умовах обмеженого регресу або взагалі без нього.

Ключовою ознакою, що надає проектному фінансуванню ефективності, виступає джерела повернення боргу. Такий підхід, застосований у кредитуванні, не знайшов поширення в Україні. Хоча саме він надає ефективності кредитному механізму.

Висновок. Отже фінансова база за час кредитування не була сформована у повній мірі, що зумовило значну залежність економічного розвитку України від зовнішніх запозичень. Справедливість такого твердження впливає з обрахунків математичних залежностей між показниками та характеру впливу фінансової кризи, що зменшило доступ до зовнішніх кредитних ресурсів в призвело до падіння ВВП. Причиною того був неправильний підхід до кредитування, що не забезпечив ефективності фінансово кредитного механізму. Уникнення ж такої ситуації у майбутньому можливо за рахунок впровадження елементів проектного фінансування у кредитуванні. Зокрема ключовим елементом є кредитування проекту пі майбутні грошові потоки, що зробить кредитування ефективнішим.

Література

1. Розділ статистична інформація: валовий внутрішній продукт (щоквартальні показники), інвестиції в основний капітал за видами економічної діяльності (щоквартальні показники) [Електронний ресурс] : за даними www.ukrstat.gov.ua/ (державний комітет статистики)
2. Розділ показники діяльності банку [Електронний ресурс] : за даними http://aub.org.ua/index.php?option=com_arhive_docs&show=1&menu=104&Itemid=112 (Асоціація Українських Банків)
3. Розділ валовий зовнішній борг [Електронний ресурс] http://www.bank.gov.ua/Statist/index_DEBT.htm (Національний Банк України)
4. Бардиш Г.О. Проектне фінансування: Підручник. – 2-ге вид. – К.: Алерта, 2007. – 463 с.

Summary. In this article author conducted analysis of theory of crediting, its influence on economic development through the one of the major activities of national accounts – GDP. Author offered introduction of the elements of project finance in crediting.

Key words: crediting, economic development, GDP

Стаття надійшла до редакції 14.03.2011